

Lotz Károly (1833-1904)

Diadalmas Neptun, 1872

Olaj vászon 75 x 176,5 cm
Jelezve jobbra lent: f. Lotz K. 1872.

Kikiáltási ár: 3 500 000 Ft

Kiállítva:

* *Neptun szelet rendel* címmel, Lotz Károly kiállítása, Bp., Műcsarnok, 1905. XII. terem, 340. kép (katalógus 14. oldal)

Lotz Károly: *Galathea diadala* 1876 (részletek)
Olaj, vászon, 65 x 267 cm

Lotz Pesten

A németországi születésű, bécsi tanultságú egykori Rahl-növendék Lotz Károly 1872-ben, a *Diadalmas Neptun* festésének évében fiatal kora ellenére már elismert művész volt. A 1870-es évtized elején, hosszabb itáliai és párizsi tanulmányútjait követően, Lotz újabb monumentális munkákra kapott megbízást - számos pesti középület és palota belső és külső dekorációja fűződik a nevéhez, így az egykori Liphay-palota és a Bródy Sándor utcai Ádám Károly-ház freskói és pannói is.

A Neptun-téma

Lotz életművében, főként monumentális munkáiban, kiemelt szerepet kaptak mitológiai témájú művei. Már korai monumentális munkáiban, a vörösvári Erdődy-kastély lunettáin (1863) és gróf Károlyi Alajos Múzeum kertre néző palotájának azóta elpusztult előcsarnokában (1864) is megjelentek a sokszor allegorikus mitológiai ábrázolások, de ezek egységes és együttes, program-szerű megjelenítésére először az 1870-es évek elején nyílt módja. Ybl Ervin megfogalmazásában a Liphay-palota és az Ádám-ház mitológia ciklusainál Lotz *„először állt szemben valamennyi antik istennel, akik később annyi sikert hoztak neki”* (Ybl, 1981, 34.).

A Neptun-csoport Lotz mitológiai tárgyú művein többször is felbukkant: a Liphay-palota nagyalakú frízei között (1874.), az Opera nézőterének mennyezetképén (1883.) és gróf Károlyi István palotájának mára csak vázlat formában ismert mennyezet-freskóján (1887.).

Képmeghatározás

Diadalmas Neptun pontos leírását megtaláljuk Ybl 1938-as Lotz monográfiájában, a Liphay-palota dísztermében lévő freskófrízek ismertetésénél: *„A kép közepén (...) a tenger istene, balkezében háromágú szigony, alakját vörös lepel takarja, előtte sötétzöld köntösben Amphitrité fekszik. Mögöttük, háttal gyermekük, Triton a Pegasussal (...), az istenpár előtt Boreasz, a vihar támaszója repül ...”* (Ybl, 1934. 136.) Az egykor báró Liphay Béla tulajdonában lévő, Unger Emil tervei szerint épült Duna-parti épület mitológiai tárgyú falképeit Lotz 1874-ben, két évvel a *Diadalmas Neptun* festése után készítette el. Az azóta elpusztult Liphay-palotabeli ábrázolás és képünk több mint közeli hasonlósága alapján feltételezhetjük, hogy Lotz a Neptun-freskó létrehozásánál a már kész táblakép elrendezését és ikonográfiáját követte - a *Diadalmas Neptun* tehát úgy tekinthetjük, mint a Liphay-palota frízének előképét.

Stíluskérdések

Lotz táblaképének sajátosságai, a fríz-szerű elrendezés, a nagyvonalú alakkezelés, az aranyalap használata, monumentális műveivel mutatnak rokonságot. Már az ábrázolás - táblaképeken csak ritkán előforduló - témája is jelzi, hogy a képünkhöz legközelebb álló műveket Lotz muráliái és pannói között kell keresnünk. A *Diadalmas Neptunon* Lotz monumentális műveinek nagy részéhez hasonlóan, a bécsi akadémiai mester, Karl Rahl falfestészetének és Raffaello ill. Michelangelo freskóinak a hatása érvényesül. A csoport főfiguráinak profil-beállításai, az erőteljesen formált, antik szépségesszményeket követő testek, a szoborszerűen kidolgozott izmok Michelangelo Capella Sistinabeli falképeit és Rahl műveit, elsősorban a bécsi Tedesco-palota mennyezetképeit idézik. Az aranyalap használata a 19. század második felének bécsi historizáló festészetének, így Rahl és Hans Makart műveinek hatásáról tanúskodik, a fríz-szerű elrendezés és a kép kompozíciója pedig Raffaello Farnese Galériájának falképeivel hozható kapcsolatba.

Rokon művek

A *Diadalmas Neptun* kompozicionális sajátosságai már Lotz 60-as évek eleji monumentális munkáin, így a pesti Vigadó Árgirus sorozatának egyes képein (*Árgirus és a három óriás*, 1863.) és Károlyi Alajos palotájának egykori előcsarnok-mennyezetén is (*Apollo és Aurora*, 1864.) is feltűnnek, de képünk legszorosabb párhuzamait a Liphay-palota freskói nyomán készült Ádám-ház pannói között találjuk. A Bródy Sándor utcai Ádám-ház szintén itáliai és bécsi hatásokról tanúskodó művei közül a nagyterem frízeinek egyike, a *Galathea diadala* (1876.) áll legközelebb képünkhöz, mind figura formálását, mind elrendezését tekintve. Lotz későbbi művei közül elsősorban az Erdődy-palota egykori lunettáin (1879.) és az Opera mennyezetének *Neptun-csoportján* fedezhetők fel a *Diadalmas Neptun* stílusvonásai.

B.Á.

